

Et fund

Gækkebreve fra Djursland

Per-Olof Johansson

Per-Olof Johansson:

Et fund - Gækkebreve fra Djursland

På Internet 2014

<http://per-olof.dk>

Påskegæk.....

Jeg fandt ikke en Rembrandt. Men jeg købte en lille brun æske på et loppe-marked. Den var fuld af gækkebreve, som har tilhørt lærer Ibsen i Krarup, fremgår det af adressaterne på talrige kuverter. Midtdjurs Lokalhistoriske Arkiv fortæller på deres hjemmeside om Søren Ibsen Poulsen, at han var lærer i Krarup 1920-1953: "Han oprettede en aftenskole, hvortil der ofte kom op til 30 unge mennesker fra hele sognet. Senere oprettede han Stabrand Ungdomsforening.

Under besættelsen rykkede tyskerne ind på skolen med et døgn varsel! Lærer Ibsen fik først en tom lejlighed i Egens og senere en i Nødager. Undervisningen for de børn, der var tilbage i forskole og hovedskole, blev henlagt til Mårup, hvor man lejede Martin Høgghs storstue. Læreren cyklede så til Mårup hver dag. I februar 1947 tilbagekøber sognerådet skolen fra Indenrigsministeriet. Efter istandsættelse kan lærer Ibsen flytte ind igen, og undervisningen kan atter foregå i Krarup."

Der er også et godt billede af ham på hjemmesiden, med violin under armen, han ser rar ud!

I æsken er der 30 gækkebreve og der står kun dato på få af dem, på et par stykker en dato i 1938, et andet sted står i en dato fra 1943. Nogle af teksterne har den nye retskrivning, og så er de jo yngre end 1949.

Ordet 'PERSONLIGT' kan vel forstås på flere måder alt efter sammenhængen. Det står på den lille brune æske, men er slet ikke det første jeg opdager. Jeg har en lille samling af papirklip, og så er en samling gækkebreve en lækkerbiskken. Straks svirrer teorierne: En redaktør af et børneblad? Men da det af få årstal står klart, at det nok er en lokal indsamling af lærer Ibsen gennem mange år, bliver samlingen jo ikke mindre interessant. Hans kriterier følger ikke med. Klippene kan variere fra det meget kunstfærdige til det meget enkle, også teksterne er yderst blandede. Måske har han tænkt folkløristisk? De er snarere dog gemt som erindringer end for gækkebrevens kunstfærdighed med tanke på at kassen er betegnet 'PERSONLIGT'. Det er vel møntet på andre. En kasse som kom med på plejehjemmet og som andre skulle holde fing-

rene fra! Takket være Google kommer jeg straks lidt tættere på ham.

Mon han også selv har sendt gækkebreve? Har han været kendt for at gå op i emnet? Har han motiveret børnene?

Egentlig er gækkebreve lidt upersonlige – når de betragtes af andre end afsender og modtager. Både klip og vers kan være ret så standardiserede. Her er også de vers som alle kender: Roser er røde,/ violer er blå,/ jordbær er søde/ og du ligeså. Dem har jeg ikke medtaget, men der er en masse i hvert fald jeg ikke kender. Jeg har heller ikke studeret emnet før, men et par opslag i Google og Evald Tang Kristensen: Danske Børnerim, Remser og Lege (Jens Sigsgaards eksemplar med mange indstregninger!) gør det klart, at mekanikken nok er at følge traditionen, men også at varierer traditionen med personlige indslag. Så der er næppe nogle sensationer i materialet, bortset fra den, at gækkebrevene er sendt til denne navngivne person, som så omhyggeligt har gemt dem, uden persons anseelse. For det er nok sikkert at der ofte er en voksen hånd indblandet hist og her. Man kan tro at en og anden 'fejl' er tilsigtet – at stave Poul 'Pouvl' – men ikke let at vide! Og her er det svært at formidle, at brevet tit skal rotere for at blive læst!

Et udvalg af såvel tekster som klip laver jeg efter det ekstra – og det har netop ikke været lærer Ibsens kriterium. Det må vel være tilladt at forestille sig, at han har taget dem frem og sendt gode tanker til deres afsendere.

Da jeg har sat æsken væk, opdager jeg en stump papir på bordet og skal til at krølle det sammen – da jeg ser, det er et ganske lille glansbillede, der er faldet ved siden af, betegnende nok – et englehoved!

*En lille bog om gækkebreve med stort indhold:
Margit Brandt: Vintergæk og sommernar. Gækkeri
for 100 år siden. 1975*

Lærer Ibsen.

Foto: Midtdjurs Lokalhistoriske Arkiv

Gækkevers

Vers på påskeklip til Lærer Ibsen, Krarup Skole

En Dag det saadan blæste
og Katten sad og hveste
da sagde jeg til Pouvl
gaa ud og tag din Skovl
og kast Sneen væk
saa finder du en Vintergæk.

Mit navn er syv Mile i Luften

□

Jeg ville skrive et Gækkevers
og rimed og digtet på Kryds og tværs
men da det var færdigt vidste jeg ikke
til hvilken gæk jeg skulde det skikke.
Vel kender jeg Gække store og smaa
men helst til den største det skulle gaa.
Saa sender jeg det da til dig
du kan til Paaske nok gætte mig

Mit navn er sat med Prikker
Pas paa de ikke stikker
Gæk gæk gæk

□

Lille
hvide gæk, står
Så frisk og køk, først af al-
le varsler du om
vår.

Blomst så ren
og skøn på din stangel
grøn, yndefuld du den
i sneen
står

Rene hvide klokke ringe
ud. Vårens glade forårslyse
bud. Vintengæk, som forårs bud-
skab bar den for, ja, blev du mig
dobbelkær.

Mit navn
det står med knapper,
pas på de ikke nap -
per

○○○○○
○○○ ○○○
○○○○○○○○
○○○○

Nar Nar
En Morgen jeg i Sengen laa,
og gnaved i en Grisetaaa
da randt det mig i Sinde
at jeg i Haven skulde gaa
for der en Gæk at Finde.
Nar Nar Nar
Mit Navn er

□

En aften saa silde
ved møllerens Kilde
jeg sidder og skriver
men daarligt det bliver
for tiden er kort
og brevet skal bort.
Syv Mil i Luften er min Bolig
læs De kun Brevet og vær ganske rolig
Digtet i Vejle
af 24 snejle
skrevet i Rom
af en Pave så from
gæt så hvorfra brevet det kom

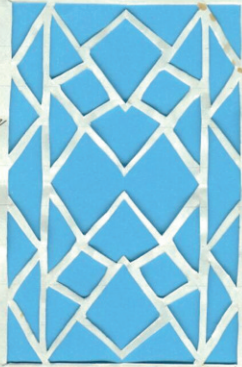
□

SEWANE

Nat. Nat. Nat. Nat.

Når ugleme under i træns løg
ser vi Ibsen i girsalgsg.

linen
katten går
blammen
i
skog.

linen
og
hanger.
Ibsens

Skib manndik står med lopper.
pas på de ikke hopper.

(☹) (☹☹☹☹☹☹☹) (☹☹☹☹☹☹☹☹) (☹☹☹☹☹☹☹☹☹)
(☹☹☹☹☹☹) (☹☹☹☹) (☹☹☹☹)

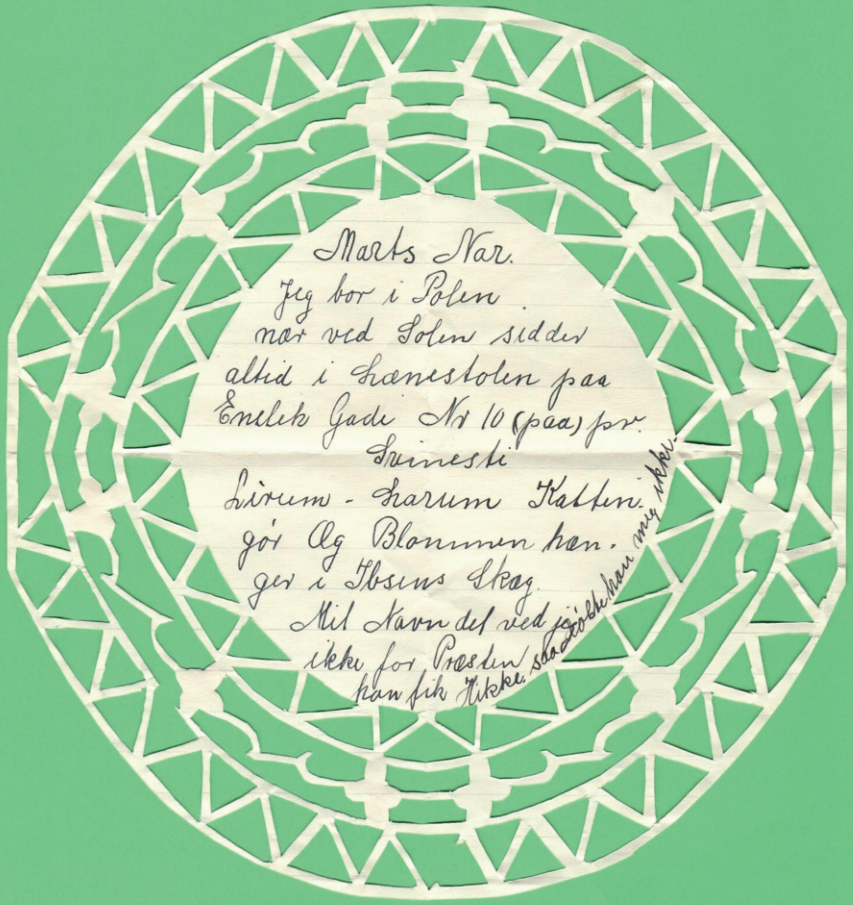
SEWANE

Jeg er en lille Vintergæk
og præsenterer mig så kæk
med bud om Vaarens Komme.
Lidt Gækkeri jeg drive vil
men gætte rigtig skal der til,
før Paasken den er omme.
Digtet i Ribe skrevet i Rom
gæt så hvorfra Brevet kom.
Mit Navn kan jeg ikke sige dig,
for Præsten har glemt at døbe mig.

□

Spurven sa' en Dag til Lærken:
Kære Ven, kan du forstaa,
hvorfor Menneskene alle
i Bekymring stedse gaa?
Kløgtigt Lærken tog til Orde:
Kære Ven jeg tænker mig,
de har ingen Far i Himlen
saadan som du og jeg.

□

Marts Nar.
 jeg bor i Polen
 nær ved Solen sidder
 altid i Kranestolen paa
 Emeliks Gade Nr 10 (paa) for.
 Svineski
 Livum - harum Klatter.
 goi Og Blommun kan.
 ger i Hbrens Skag.
 Mit Navn det ved jeg
 ikke for Presden saa
 han fik ikke.

om
 ikke

Vintergække er nu kommen
alt jeg har et Bundt i Lommen.
Nu skal de til Venner spredes.
Naar en lille lystig Fyr
hen til dig med Brevet flyr
hvem jeg er maa du ej vide
førend hen ad Paasketide
da på Døren din jeg banker
i det Haab at dine Tanker
ikke truffet har mit Navn
ellers bliver det et Savn
om et Æg jeg ej mig henter.
Nu paa Svar jeg fra dig venter.
Du lille Kokette
du tror du kan gætte
men jeg siger nej
du gætter det ej.

□

Mari's Star

Star

En lille Pige
fra det høje og
den smurte det
den ikke døj saaa
Tjære saaa blev det
smurte den det
det hele væk.

gøj faldt med
slog det ene Qje
i Løje det kunde
smurte den det i
meget være saaa
i Blæk ogsaa gik

Gid du i
brække ikke deres
en Flaske Vin.

Dag maa Halsen
men Halsen gaa

dit navn er
i Lufton.

syv Mil

Lille hvide Gæk,
staar saa frisk og kæk,
først af alle varsler du om Vaar.
Blomst saa ren og skøn
paa den stængel grøn
yndefuldt den der i Sneen staar.
rene hvide klokke ringer ud
vårens glade foraarsslyse Bud.
Vintergæk som Foraarsbudskab bær
derfor, ja blev du mig dobbelt kær.

Mit Navn det staar med Prikker,
pas paa de ikke stikker.

□

Kar Kar
En Morgen jeg i
Lengen saa
og syge ved paa
en gammel Ekra
da vandt det mig i
Sanket
at jeg i Haven skulde
gaa
for det at plukke
Ranker.

Mit Navn er

(12-9-12-12-9-1-14) 13-1-18-7-9-20

8-27-18-4-21-13.

Jeg har hjemme i
Trampeland
mon du nu gætte kan
hvem er jeg

En lille Nisse rejste, men hvor rejste hun hen,
ved du det ???

Hvad er en Rosinpiller for en Kal?

Nar man kan cykle fra Mariager og til Hobro
paa 2 timer, hvor længe er en Rotte saa om at
gnave gennem Skrædderens Gulv?? Hvis
Skrædderen er skeløjet, hvor længe tager det
saa extra?

Farvel.

□

1938

Marts

Nar Nar

En Dag det saadan blæste

og Katten sad og hvæste

og Hunde sagde "Vov!"

gik jeg ud i vor Skov.

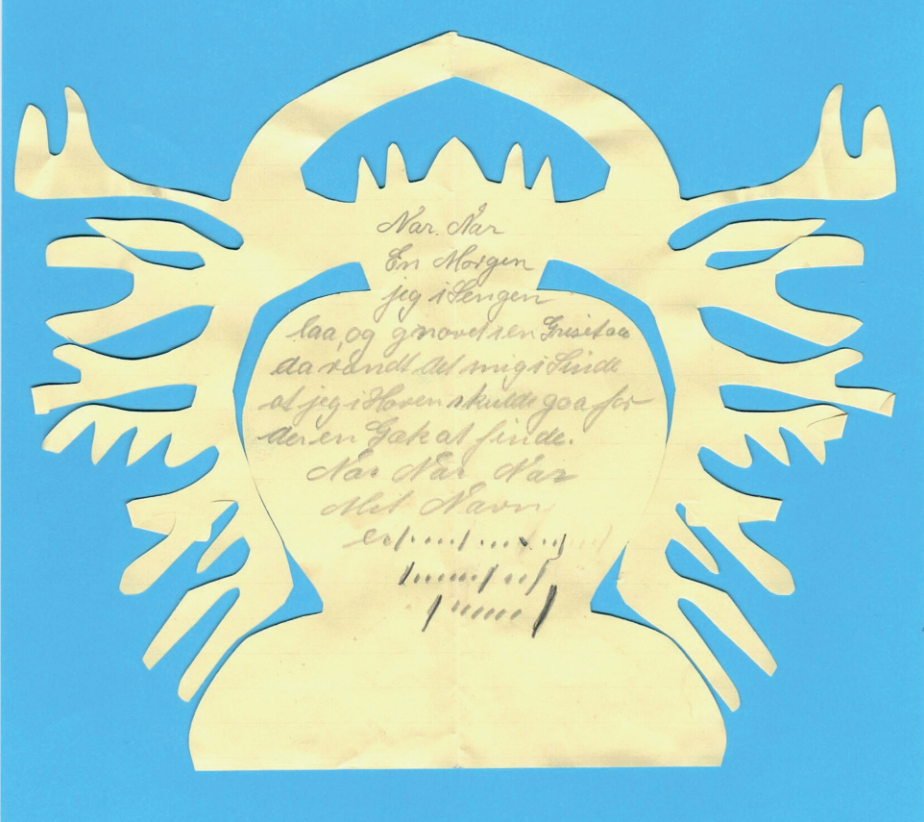
og bag en Tjørnehæk

fandt jeg en lille Bæk.

Den kommer nu til dig.

med venlig hilsen

Fra mig!

Når, Når
En Morgen
jeg i Løgen
Laa, og gnomer i en Friselse
da rændt, det mig i Løide
at jeg i Løven skulde gaa for
den en Gak at finde.
Når, Når, Når
Het Navn
Lø... ..
Lø... ..
Lø... ..

Marts Nar
Jeg er en lille Pige
men digte kan jeg ej
og derfor vil jeg skrive
det Ord forglemmig[ej]

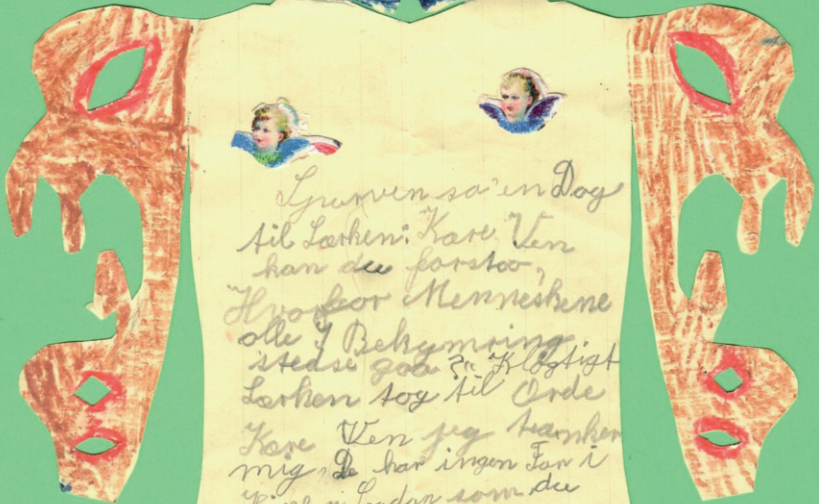
□

Nar Nar Nar Nar

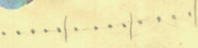
Når uglerne tuder i træernes top
så ser vi Ibsen i grisegalop
Lirum larum katten gør æg
blommen hænger i Ibsens skæg.

Mit navn det står med lopper
pas på de ikke hopper.

□

Lymvendsa' en Dag
til Larkeni. Kare. Ven
kan du forstaa,
Hvorfor Menneskene
alle i Bekymring
stedse gaa. En Klostert
Larken tog til Orde
Kare Ven jeg bærker
mig, De har ingen Far i
Himlen, Løden som du
og jeg.

Marts Nar Nar
En lille Papegøje
faldt ned fra det høje
og slog det ene Øje
den smurte det i Søje
det kunde den ikke døje
saa smurte den det i tjære
saa blev det meget værre
saa smurte den det i Blæk
og saa gik det hele væk.

Gid du i Dag maa Halsen brække ikke deres
men Halsen paa en Flaske Vin.

Mit navn er syv Mil i Luften.

□

